

NORA's innspill til Kunstnermeldingen

NORA, nasjonal og regional arena for dans i Vestfold og Telemark, takker for muligheten til å komme med innspill til kunstnermeldingen. NORA het tidligere Dansekunst i Grenland, og det jobbes nå med å videreutvikle selskapet til et nasjonalt utviklingssenter for dans. NORA står for Nasjonal Og Regional Arena for dans; navneendringen har bakgrunn i vekst fra en lokal dansenæring i Grenland til et nasjonalt utviklingssenter for dans, hvor vi utgjør et av de største i et nasjonalt nettverk.

1. Hva kan gjøres for å legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet?

Hva er de største utfordringene for at flere kunstnere og kulturarbeidere skal kunne bo og virke utenfor de største byene? Hvilken rolle kan institusjonene spille for økt tilgang til kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer?

Det er sjelden at en pandemi raserer en yrkesgruppe som covid-19 har gjort i dansefeltet. Det er en

felles oppgave å gjenoppbygge økonomisk sikkerhet. NORA vil generere prosjekter i Vestfold og Telemark, kartlegge og videreformidle oppdrag og bistå med kunstnerisk veiledning. Det er ikke mulig å gjøre vår del uten økonomiske tilskudd til dette.

Øke årlig driftstilskudd med 1,6 mill. til lønninger

NORA trenger økte driftsmidler av kr. 1,6 mill. for å utvide staben med nye to medarbeidere og øke stillingsprosenten for dagens fire deltidsansatte. Vi vil gjerne ansette dansekunstnere for å kunne arbeide på flere nivåer: kartlegging, kompetanse, verdisyn, programmering av satsingsområder og kunstnerisk arbeid. Vi skal organisere nasjonale og regionale turnéslynger og være en foregangsinstusjon som skaper regionale verdikjeder og arbeidsplasser.

Investeringsmidler av 18 mill. til bygging av lokaler, residensleiligheter og dansesal

Vi har store utfordringer framover uten et permanent tilholdssted. NORA vil bygge nytt hus for dans og i årene fremover ansette flere for å tilpasse seg nye krav og den nasjonale politikken. Vi ønsker to residensboliger for å styrke vertskapsrollen. Residensopphold og co-produksjoner i forskjellige formater kan planlegges: studio, dekking av reise og opphold, og visningsarena. I tillegg vil vi bygge videre på «Prosjektrommet», der dansere søker støtte til alle faser i et prosjekt; søknadsskriving, budsjettering, forprosjekt, koreografiutvikling,

regnskap og rapportering. Grenland ligger ca. 13 mil utenfor Oslo og er lett tilgjengelig for dansekunstnere bosatt i Oslo og Viken.

Ressursutnyttning og tilgang til kompetansemiljøer

Som ressurscenter for regionen, arrangerer NORA hvert år en rekke arrangementer og dansekunsthendelser i Porsgrunn og Skien og gir estetiske opplevelser til barn og unge. I dag bruker vi kun Ælvespeilet i Porsgrunn som tilholdssted for dansefestivaler. NORA vil kartlegge eksisterende ressurser i regionen, f.eks. utvikle Ibsenhuset og andre kulturhus som programmeringssted for dans, bidra inn i den kulturelle skolesekken i regionen, styrke talentutviklingen innenfor scenekunsthendelser og åpne opp for et samarbeid med Fritidsenhetene i flere kommuner.

Utdanning og talentutvikling

NORA ønsker å gi studenter oppfølging etter det 3-årige utdanningsløpet på videregående skole. Fremover ønsker vi å etablere et talentutviklingsprogram. NORA's eget dansekompani kunne være en økonomisk katalysator for et mangfold av sårbare unge dansekunstnere ved å tilby praksisplasser og kontrahere dansere til produksjoner.

2. Hva kan gjøres for at kunstnere får rimelig betaling for arbeid, oppdrag, bruk og visning av verk?

Hva er de største utfordringene for å oppnå rimelig betaling for arbeid, oppdrag, bruk og visning av verk? Hva oppleves som de største kompetanseutfordringene ved det å drive egne virksomheter?

Det er tilnærmet umulig for de fleste dansekunstnere å leve av å være danser. Ofte arbeider nyutdannede dansere med helt andre ting enn dans. NORA vil bruke ressurser på å opprette struktur, arbeidsvilkår og verdigrunnlag i dansefeltet.

Faglig forum – en struktur for dansearbeidere i fylket

Det er utfordrende for dansekunstnere å delta i det profesjonelle feltet, så vel som å skape seg et kollegialt nettverk og en arbeidsplass. Faglig Forum er et regionalt nettverk som teller 57 profesjonelle dansearbeidere med tilknytning til Vestfold og Telemark. Som interesseorganisasjon under NORA gir vi veiledning om arbeidsforhold, fagområder og integrasjonsstrategi. Her skaper vi også møteplasser mellom dans og andre kunstformer. For å kunne bidra til et systematisk og godt samarbeid på tvers av kommuner og regioner og støtte dansernes interesser og behov i deres arbeid, trenger NORA å opprette en deltidsstilling.

Arbeidsvilkår og forretningskompetanse

Det er et stort marked for dansearbeidere i Vestfold og Telemark og NORA er et sted hvor de kan henvende seg for å få råd, støtte og hjelp etter at de forlater utdanningsinstitusjonene. NORA trenger å jobbe med den digitale formidlingsplattformen for hele tiden å være oppdatert på hva som skjer i feltet.

Verdigrunnlag i dansefeltet

Det er en kontinuerlig jobb å skape kunstnerisk attraktive prosjekter og det trengs flere støtteordninger. Sammen med Norske Dansekunstnere (NoDa) skal vi hjelpe kunstnere i å utvikle, arrangere og gjennomføre sine prosjekter med rimelig betaling for arbeidet. Som én

av pilarene til en nasjonal plattform for dans, må vi tilgjengeliggjøre dansekunst også utenfor Oslo og Bergen. NORA skal tilby tjenester for profesjonelle dansekunstnere i deres kunstneriske prosjekter regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Produsentkompetanse, både kunstnerisk, administrativ og teknisk, skal utvikles. I tillegg tilrettelegger vi for sosialt og faglig felleskap. Nasjonale og regionale turnéslynger organiseres.

3. Hva kan gjøres for å bedre kunstneres tilgang til sosiale rettigheter?

Hva er de største utfordringene når det gjelder sosiale ordninger, inntektssikring og forsikring for frilansere og selvstendig næringsdrivende? Hva er den største utfordringen når det gjelder pensjonsopptjening og -sparing? Hva oppleves som de største hindrene for etablering og ansettelse i eget aksjeselskap?

Utfordringen med gode lønns- og arbeidsvilkår

NORA styrker mangfold og arbeidsplasser innenfor dansekunstproduksjoner. Det å sikre at kunstnere oppnår de samme rettighetene som resten av befolkningen er viktig. Vi støtter oss til innspill fra Norske Dansekunstnere til kulturdepartementets scenekunststrategi.

- Lik opptjening av trygderettigheter og pensjon, uavhengig av om man er arbeidstaker, frilanser eller selvstendig næringsdrivende.
- Rett til 100 % dekning av sykepenger fra 17. dag for selvstendig næringsdrivende
- Subsidiert tilleggsforsikring i folketrygden for frilansere og selvstendig næringsdrivende og slutt på diskrimineringen av frilansere som også har næringsinntekt.
- Et pensjonssystem som åpner for at også kunstnere og frilansere kan samle opp tjenestepensjon: tjenestepensjon fra første dag og første krone, egen pensjonskonto som ikke følger arbeidsgiver og tjenestepensjonsavgift på oppdrag, stipender mv.

Økt kompetanse om forretningsplaner og etablering av eget firma.

Dansekunstnere er også gründere, frilansere og næringsdrivende. NoDa ser viktigheten av bedre rammevilkår for disse.

- Minstefradrag for selvstendignæringsdrivende på næringsinntekten som ikke kommer til fratrukk i pensjonsgivende inntekt.
- Betaling og rettigheter som lønnsstaker når arbeidssituasjonen tilsier det.

4. Hvordan sikre kunstnerisk frihet og yringsfrihet?

Hvordan oppleves vilkårene for kunstnerisk frihet og yringsfrihet?

Festival Tid for Dans

Kunst kan provosere, bevege og engasjere. NORA skaper god kjennskap til nyskapende dansekunst i regionen ved å vise dansens unike uttrykk og sjanger under dansefestivalen Tid for Dans og Barnas Kunstfestival. Festivalenes kunstneriske målsetting skal reflektere sosiale trender og utviklingstrekk i samfunnet. Viktige grunnverdier i NORA som også speiles i programmeringen er mangfold, bærekraft og felleskap. NORAs kjernevirksomhet er oppbygd med et fast årshjul, hvor forestillinger, aktiviteter og publikumsrettede tiltak under festivalene er sentrale. Hele programmeringen kjennetegnes av høy kvalitet, variasjon og tilpasning til et regionalt publikum.

Flere residenser og opplevelser

Det finnes få plattformer hvor unge dansere kan arbeide på egne premisser og sette opp sin egen kunst uten innblanding fra andre. Frilanstilværelsen kan være frustrerende og fylt med

barrierer, og som kompetansesenter kan vi tilby residenser tilpasset den enkelte kunstner/kompanis behov. NORA trenger 2 leiligheter i Skien som residensboliger.

Estetisk uttrykk for indre eller ytre opplevelser skal vises. Vi kan bidra med dansefaglig/koreografisk og dramaturgisk kompetanse samt administrativ kompetanse. NORA kan også arrangere diverse eventer og forestillinger i forbindelse med besøkende dansekunstnere i for eksempel Ælvespeilet kulturhus eller Ibsenhuset. Vi kan markedsføre spilleplass i festivalens kanaler, ha kontakt med media og bidra med redaksjonell omtale.

Styrke fellesskapet og samarbeidet mellom institusjonene.

For å kunne være et regionalt ressurscenter trenger vi en offentlig tilgjengelig, sentralt beliggende møteplass for dansemiljøet i regionen. NORA ønsker å etablere en møteplass i Skien, der vi ønsker å se på samlokalisering med Spriten kunsthall, Ibsenhuset og Skien videregående skole.

Vi ser et potensiale for en sterkere omdømmebygging, særlig i samarbeid med kulturnæringer i regionen. Å bruke flere uttrykksformer gir en større kommunikasjonsflate og åpner opp for bredere formidling. Et samarbeid med Spriten kunsthall om tverrkunstnerisk prosjektutvikling kan videreutvikle sjangeruttrykk innen visuell kunst, musikk, scenekunst, litteratur og film.

5. Hvordan sikre at kunstnerbefolkningen gjenspeiler vårt mangfoldige samfunn?

Hvordan oppleves mangfoldet i kunstnerbefolkningen i dag? Hvordan sikre at kunsten er relevant og representativ for alle?

Mange mener at kunst- og kulturfeltet har en inside og en outside, og feltets inkluderende potensial er dermed ikke fullt utnyttet. NORA skal bidra til å fremme inkludering i samfunns- og arbeidsliv på flere måter.

Ansatte i egen organisasjon

NORA har fire ansatte i ulike stillingsbrøker. De har forskjellig faglig bakgrunn og ulike kvalifikasjoner. Vi mener at mangfoldet først gjenspeiles i egen organisasjon, gjennom aktiv og kontinuerlig selvrefleksjon rundt organisasjonsstrukturen. Det er et sterkt ønske å beholde våre kvinnelige seniorressurser og samtidig ansette yngre talenter i rekrutteringsprosesser. Vi har en utenlandsfødt medarbeider. NORA kontraherer et mangfold av dansere og har koreograf til egne produksjoner. Alle våre lokaler er tilrettelagt for fysisk funksjonshemmede. Som firma vil vi legge til rette for at alle kan bidra i verdiskapning. Utveksling av ideer, kulturell innflytelse og miksing av kunstformer skal skape en egen dynamikk.

NORAs inkluderingsplattform

Vårt mål er at NORA, i tillegg til å programmere dansekunst av høy kvalitet og relevans, skal være en konseptuell plattform for å innlemme kunst som motgift mot utenforskap og ekskludering i vårt samfunn. Kommunikasjon mellom dansekunsten og publikum er kjernen i vår formidlingsoppgave. Våre aktiviteter skal treffe et bredt spekter av publikummere på tvers av alder, etnisitet og bosted, og på ulike arenaer i hele regionen. Når NORA programmerer scenekunstproduksjoner, velger vi å fremme visning av scenekunst med ulike sosiale, kulturelle og økonomiske forutsetninger. Vi inntar en viktig samfunnsrolle når vi skaper møtepunkter mellom publikum og kunstneren.

Kunstnerisk frihet handler om friheten til å utvikle kunst uten innblanding fra andre. For å øke vår toleranse prøver vi å gi innsikt i tenkemåter, normer, opplevelser og fantasier. Kunsten kan hjelpe oss til å forstå andre måter å se verden, i dag, bakover i historien eller andre steder i verden.

Minske fremmedgjøring og utenforskap

NORA har valgt tema utenforskap i alle våre egne produksjoner. Vi utfordrer og konfronterer vårt publikum om problemstillinger omkring fordommer som fortsatt former det kollektive tankesettet. Noe nytt oppstår når publikum våger å forlate de etablerte posisjonene og lete etter et nytt språk. Vi inviterer kunstnere med ulike røster på tvers av kjønn, religion og politisk ståsted. Dermed vil vi nå nye publikumsgrupper og arenaer slik at vi kan gjøre dansekunsten mer tilgjengelig i hele regionen. Vi vil at flere mennesker skal delta på arrangementer uavhengig av geografi, språkutfordring eller funksjonshemming.

6. Hvordan bidra til økt internasjonalt samarbeid?

Hvor viktig er internasjonale oppdrag og samarbeid for den kunstneriske virksomheten? Hva oppleves som de største utfordringene med å samarbeide med kunstnere og institusjoner i utlandet?

Norsk dansekunst holder høyt internasjonalt nivå med kunstnere som møter stor interesse for et internasjonalt publikum. NORA prøver å forstå dagens samfunn, utforske fortidens perspektiver og tilrettelegge for en bedre fremtid for mennesker med ulik kulturarv. En internasjonal samtale om kulturell identitet er høyst aktuell som samfunnsdebatt og grunnlag for kulturproduksjon.

Utfordringen med pandemien

I 2017 etablerte NORA et internasjonalt utvekslingsprogram for samtidsdans. Sammen med det amerikanske kompaniet TU Dance fra Minnesota ble «de hvites privilegium» utforsket, en slags dialog om diskriminering basert på etnisk tilhørighet, nasjonalitet og utseende. Påfølgende år, i ALLEGIENCE, danset en afro-amerikaner som opplever rasisme i hverdagen sammen med en hvit norsk kvinne i et rikt land. Paneldebatt med TU Dans på Ælvespeilet skulle videreføres i 2020 med en norsk turné med hele kompaniet. Pandemien hindret videre arbeid i USA, så istedenfor startet vi et lokalt initiativ, se avsnitt under.

Internasjonale dansefestivaler

Hvert år produserer NORA egne verk. Et samarbeid med Porsgrunn kommunes kulturavdeling og Bakgården Ungdomshus har endt opp i forestillinger på Ælvespeilet Kulturhus. Først «utenforskap: RASISME» i 2020. I 2022 var temaet psykisk helse der ungdom selv var kilden til historiene og det kunstneriske materialet som ble formidlet, og gjorde slik verkene relevante. NORA startet en internasjonal samtale om 'dans som initiativtager for inkludering' med PRIESTOR SÚČASNÉHO TANCA, et dansekompani som inkluderer personer med funksjonshemninger. Samtale og video av «utenforskap: RASISME» ble vist live på en festival i Kosice, Slovakia på engelsk i 2022.

Internasjonal gjennomslagskraft er viktig

NORA vil være en inkubator for en tverrkunstnerisk dialog om viktige samfunnstemaer, og må sikre kontinuerlig innovasjon i bedriften slik at vi når våre mål. Internasjonal gjennomslagskraft og interkulturell dialog skal fremmes. En økning i frie søkbare midler til norske kunstnere som arbeider internasjonalt vil være viktig fremover.

Skien 28.09.2022

Tine Fossmo
Daglig leder/Kunstnerisk leder
NORA